

Wymagania z języka polskiego dla klasy szóstej opracowane do programu języka polskiego „Zamieńmy słowo” WSiP obowiązujące w roku szkolnym 2025/2026

SEMESTR I

Ocena dostateczna - wymagania podstawowe:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

ŚLUCHANIE:

Uczeń słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprasza), wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, planu, określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost, wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz, rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne i literackie, na podstawie intonacji odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorcę, odróżnia fakty od opinii, wskazuje elementy perswazji.

CZYTANIE:

Uczeń identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa temat i główną myśl tekstu, oddziela informacje ważne od drugorzędnych, wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, wskazuje cytaty, wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, wskazuje morał wyrażony wprost, rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe, rozumie funkcję znaków interpunkcyjnych (kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu), akapitów i marginesów w tekście prozatorskim, wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów, odróżnia poznane części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, zaimek, spójnik: rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot, dopełnienie, przydawka, okolicznik), odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania nierozwiniętego, rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik, zaimek w związku z rzeczownikiem), osób, czasów i rodzajów gramatycznych, rozpoznaje i tworzy wskazane strony (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka, posługuje się alfabetem.

DOCIERANIE DO INFORMACJI - SAMOKSZTAŁCENIE:

Uczeń wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego, słownika frazeologicznego, korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych, leksykonu, poradnika.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń nazywa swoje reakcje czytelnicze, dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątki, wyodrębnia wątki, wskazuje elementy akcji, wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki, mitu, opowiadania, powieści, wiersza, fraszki, komiksu, rozpoznaje przysłowie, wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie, posługuje się terminami: wiersz rymowany

i nierymowany (biały), wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki, zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz, ujęcie, kadr, plan, przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada, odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), odczytuje przesłanie baśni, odczytuje morał bajek, zauważa metaforyczny charakter mitu, odczytuje informacje z plakatu teatralnego.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE:

Uczeń świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, formułuje pytania zamknięte i otwarte, udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych, wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą. Formułuje proste tezy i potwierdzające je argumenty w odniesieniu do codziennego życia i omawianych lektur. Stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem składa życzenia, gratulacje, instruuje, przekonuje, zachęca, przestrzega, wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku t chronologicznym, streszcza utwory fabularne, opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przyimkowych), dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens, stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych, posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem, postawą ciała).

PISANIE:

Uczeń stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – hi interpunkcji, odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą, poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe oraz *nie* z połączonymi częściami mowy, poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym, używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki, w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, samodzielnie zapisuje dialog, dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), buduje ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, układa opowiadanie odtwórcze z dialogiem oraz z elementami opisu, charakterystykę bohatera literackiego, proste sprawozdanie, zaproszenie, ogłoszenie, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, regulamin, redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu, zapisuje instrukcję z uwzględnieniem sformułowań wskazujących na kolejność wykonywanych czynności, stosuje zasady komunikacji internetowej, tworzy opis przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, fotografii, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przyimkowych), w liście prywatnym i oficjalnym, dialogu, zaproszeniu i ogłoszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny, stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej treści), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone, rozdziela przecinkiem wypowiedzenia składowe w wypowiedzeniu złożonym), fleksji (używa poprawnych form gramatycznych czasowników, rzeczowników, przymiotników, zaimków, liczebników; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym), stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

III. Kształcenie językowe

Uczeń stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonej wypowiedzi, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące
- składni – konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach; konstruuje wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, neutralnych; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykłady zdań, w których podmiot jest wyrażony inną częścią mowy; podaje przykładowe wyrazy, które budują zdanie bezpodmiotowe, i przykłady takich zdań; rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (i jego niektóre rodzaje, np. czasu, miejsca, sposobu) i podaje pytania, na które odpowiadają; łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; konstruuje wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; wyjaśnia pojęcia *związek wyrazowy*, *wyraz nadrzędny*, *wyraz podrzędny*, *grupa podmiotu*, *grupa orzeczenia*, wskazuje je na typowych, prostych przykładach, sporządza wykres typowego zdania złożonego
- fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb, aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej, w różnych trybach, aspektach; rozpoznaje i nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcję; oddziela temat od końcówki w rzeczownikach znanych z lekcji, wskazuje oboczności w typowych wyrazach odmiennych; odmienia (liczba, rodzaj, przypadek) i stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaje stopniowania (regularne, nieregularne, opisowe); rozpoznaje przysłówki i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; podaje przykłady przysłówków odprzymiotnikowych i niepochozących od przymiotnika; rozpoznaje typowe przyimki (i wyrażenia przyimkowe), używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; na ogół poprawnie zapisuje czasowniki z częstką *-by*; rozpoznaje nieosobowe formy czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*); stosuje wykrzykniki i partykuły; rozpoznaje najczęstsze zaimki i spójniki w tekście; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie, w tym czasownik typu *wziąć*
- fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głóską a literą, dzieli wyrazy na głóski, litery i sylaby; dzieli głóski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować

Jeśli uczeń opanuje około połowy tych umiejętności, a większość umiejętności stosuje z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę dopuszczającą. Jeśli uczeń opanuje mniej niż połowę powyższego materiału i nie potrafi zastosować podstawowej wiedzy nawet z pomocą nauczyciela, otrzymuje ocenę niedostateczną.

Ocena dobra i bardzo dobra – wymagania rozszerzone: Uczeń opanował wszystkie podstawowe umiejętności, a ponadto:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE:

Uczeń w typowych sytuacjach komunikacyjnych cytuje wypowiedzi innych, wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu, odróżnia informacje ważne od mniej ważnych, właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu (również te niewyrażone wprost), na podstawie słuchanego tekstu tworzy notatkę, pisze krótkie streszczenie, odróżnia wypowiedzi literackie od informacyjnych i reklamowych, odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (omawia przesłanie baśni, objaśnia morał bajki, wyjaśnia metaforyczny charakter mitu), rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorców, w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii.

CZYTANIE:

Uczeń wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio, rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi, głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji, wprowadza pauzę, wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przyimkami i spójnikami, rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), rozpoznaje równoważnik zdania, wydziela w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, ustala stosunki nadrzędno-podrzędne i współrzędne z zdaniem pojedynczym, rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na-no, -to), określa postać czasownika, tworzy stronę bierną i zwrotną, rozumie zjawisko przechodności.

DOCIERANIE DO INFORMACJI - SAMOKSZTAŁCENIE:

Uczeń, w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny), konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, porównuje swoje wrażenia związane z odbiorem innych tekstów kultury, analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek, rozpoznaje typowe elementy fikcji, charakterystyczne dla poznanych gatunków, omawia zależność osoby mówiącej (narratora, podmiotu lirycznego) i świata ukazanego w utworze, posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo-skutkowy, identyfikuje baśń, legendę, mit, bajkę, komiks, opowiadanie, powieść, fraszkę, wiersz, przysłowie, omawia akcje w utworze dramatycznym, rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich, takich jak: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie; wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji, określa zadania twórców dzieła filmowego i teatralnego, posługuje się pojęciami z zakresu sztuki filmowej, np. kadr, scena, plan, a także związanymi z przedstawieniem teatralnym i sztuką teatralną, wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów; charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada; konfrontuje sytuację bohaterów z własnym doświadczeniem.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE:

Uczeń dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej, takiej jak: podziękowanie, przemówienie, wystąpienie, przedstawia własne zdanie w rozmowie, tworzy wypowiedź zróżnicowaną stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, sytuacji komunikacyjnej i rodzaju adresata, tworzy wypowiedź zróżnicowaną ze względu na funkcję komunikatu (ekspresywna, impresywna, poetycka), formułuje proste tezy i potwierdzające je argumenty w odniesieniu do codziennego życia i omawianych lektur, popiera je przykładami, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu; wyjaśnia motywy postępowania postaci; wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki i wyrażenia przyimkowe, w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania oceny opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia, poprawnie używa odpowiedniego stopnia przymiotnika i przysłówka), objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów, odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów; umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone; stosuje odpowiedni szyk wyrazów w zdaniu; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach), wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu.

PISANIE:

Uczeń stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – hi interpunkcji, poprawnie używa i zapisuje formy nieosobowe czasownika w kilkuzdaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji, w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami, w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw; układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie; stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik), zapisuje dialog w opowiadaniu, w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia), opisując obraz, rzeźbę, ilustrację, plakat, fotografię; w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką, komponuje i przekształca plan wypowiedzi, pisze opowiadanie twórcze, charakterystykę bohatera, list z perspektywy bohatera, baśń, sprawozdanie, świadomie wprowadza dialog, słownictwo opisujące przeżycia bohaterów jako element ożywiający akcję, tworzy folder, charakterystykę, komiks, w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła; stosuje podstawowe słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki, dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia.

III. Kształcenie językowe

Uczeń sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie i swobodnie dobiera zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, słownictwo wartościujące i opisujące, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
- składni – samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone

współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje podmiot (gramatyczny – wyrażony różnymi częściami mowy: rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem, bezokolicznikiem, a także domyślny, logiczny w dopełniaczu), orzeczenie, (czasownikowe i imienne); rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia); tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi; stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; swobodnie odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny (określający), podrzędny (określany), znajduje wyrazy pozostające poza związkami zdania, wyrazy równorzędne (szereg); odszukuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzi złożonych; bezbłędnie sporządza wykresy prostych i rozbudowanych zdań pojedynczych

- fleksji – rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej odmianie przewidziane w programie nauczania; bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb, strona), wskazuje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; bezbłędnie rozpoznaje formy osobowe i nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*), swobodnie przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb, czas); bezbłędnie rozpoznaje przysłówki odprzymiotnikowe i niepochozące od przymiotnika i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; rozpoznaje typy liczebników, zaimków, zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami; bezbłędnie wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i swobodnie podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje przyimki złożone, swobodnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków; wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym, bezbłędnie wskazuje i wyjaśnia oboczności, wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe
- fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów

Na ocenę bardzo dobrą uczeń musi całkowicie opanować powyższe umiejętności. Na ocenę dobrą – w większej części (około 75%).

Ocena celująca:

Jeśli uczeń posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza poziom szóstej klasy szkoły podstawowej, samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia oraz bierze udział w konkursach, przedstawi przynajmniej raz w semestrze w formie recenzji lub prezentacji samodzielnie przeczytaną lekturę oraz zaprezentuje indywidualny pokaz wiedzy i umiejętności w Tygodniu Nauki uzyskuje z przedmiotu ocenę celującą semestralną lub roczną.

Ocenianiu kształtującemu podlegają bieżące wypowiedzi ustne, nowe treści i umiejętności gramatyczne (budowa zdania pojedynczego i złożonego), prace pisemne: recenzja.

SEMESTR II

Ocena dostateczna - wymagania podstawowe:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE:

Uczeń słucha innych, uczestniczy w rozmowie oraz innych sytuacjach komunikacyjnych (zadaje pytania, odpowiada, instruuje, gratuluje, zaprasza, przeprasza), wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkuzdaniowej wypowiedzi, planu, określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, rozpoznaje proste intencje niewyrażone wprost, wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście, w tym rozpoznaje w nim prawdę lub fałsz, rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne i literackie, na podstawie intonacji odróżnia wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające, rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorcę, odróżnia fakty od opinii, wskazuje elementy perswazji.

CZYTANIE:

Uczeń identyfikuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi, określa temat i główną myśl tekstu, oddziela informacje ważne od drugorzędnych, wybiera potrzebne informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu, wskazuje cytaty, wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi, rozpoznaje cechy zaproszenia, życzeń, zawiadomienia, ogłoszenia, instrukcji, przepisu, określa temat utworu, powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszanej historii, zauważa metaforyczny charakter baśni, legendy, bajki, mitu, wskazuje morał wyrażony wprost, rozpoznaje typowe wypowiedzi informacyjne, literackie, reklamowe, rozumie funkcję znaków interpunkcyjnych (kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika, cudzysłowu, dwukropka, nawiasu), akapitów i marginesów w tekście prozatorskim, wskazuje wersy, strofy, rymy w tekstach poetyckich, poprawnie artykułuje i akcentuje wyrazy, stosuje intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów, odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot, dopełnienie, przydawka, okolicznik), nazywa ich typy, odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, zdanie pojedyncze rozwinięte od zdania nierozwiniętego, rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, rodzajów gramatycznych (rzeczownik, przymiotnik, zaimek w związku z rzeczownikiem), osób, czasów i rodzajów gramatycznych (czasownik), określa stopień przymiotnika i przysłówka, posługuje się alfabetem, uwzględnia różnice między zapisem a wymową samogłosek nosowych, głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych, oznacza miękkość głosek.

DOCIERANIE DO INFORMACJI - SAMOKSZTAŁCENIE:

Uczeń wybiera odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, słownika wyrazów bliskoznacznych, szkolnego słownika języka polskiego, słownika frazeologicznego, korzysta z encyklopedii, czasopisma, stron internetowych, leksykonu, poradnika.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń nazywa swoje reakcje czytelnicze, dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe, nazywa elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątki, wyodrębnia wątki, wskazuje elementy akcji, wskazuje w utworze cechy baśni, legendy, bajki, mitu, opowiadania, powieści, wiersza, fraszki, komiksu, rozpoznaje przysłowie wskazuje w tekście porównanie, przenośnię, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie, posługuje się terminami: wiersz rymowany i nierymowany (biały), wyodrębnia film spośród innych dziedzin sztuki, zna pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, kurtyna, kulisy, próba, program teatralny, afisz, ujęcie, kadr, plan, przypisuje cechy bohaterom oraz ocenia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada, odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), odczytuje przesłanie baśni, odczytuje morał bajek, zauważa metaforyczny charakter mitu, odczytuje informacje z plakatu teatralnego.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE:

Uczeń świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, stosuje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, formułuje pytania zamknięte i otwarte, udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych, wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą, stosuje zwroty grzecznościowe i odpowiednie konstrukcje składniowe (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem składa życzenia, gratulacje, instruuje, przekonuje, zachęca, przestrzega, wypowiada się w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przyimkowych), dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens, stosuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych, posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem, postawą ciała).

PISANIE:

Uczeń stosuje podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – hi interpunkcji, odróżnia nazwy własne od pospolitych i potrafi zastosować odpowiednie zasady dotyczące pisowni wielką literą, poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe oraz *nie* z różnymi częściami mowy, poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki, konstruuje i zapisuje kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym, używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych, stosuje przecinki, w zależności do adresata i sytuacji świadomie dobiera wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące, samodzielnie zapisuje dialog, dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne (wstęp, rozwinięcie, zakończenie), buduje ramowy i szczegółowy plan wypowiedzi, układa opowiadanie odtwórcze z dialogiem oraz z elementami opisu, krótką relację, proste sprawozdanie, zaproszenie dedykację, podziękowanie, ogłoszenie, pamiętnik i dziennik pisany z perspektywy bohatera i własnej, regulamin, redaguje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu, redaguje biogram, zapisuje instrukcję z uwzględnieniem sformułowań wskazujących na kolejność wykonywanych czynności, tworzy opis przeżyć, przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, obrazu, ilustracji, fotografii, plakatu, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni (używa przysłówków i wyrażen przyimkowych), w liście prywatnym i oficjalnym, dialogu, zaproszeniu i ogłoszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny, stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wykorzystuje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne w tworzonej wypowiedzi), składni (konstruuje zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone, używa różnych typów wypowiedzi: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych; łączy wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenia złożone, rozdziela przecinkiem wypowiedzenia składowe w wypowiedzeniu złożonym), fleksji (używa poprawnych form

gramatycznych czasowników, rzeczowników, przymiotników, zaimków, liczebników; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym), stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu.

III. Kształcenie językowe

Uczeń stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – wykorzystuje zdrobnienia, wyrazy wieloznaczne, bliskoznaczne (synonimy) i przeciwstawne (antonimy) w tworzonej treści, tworzy poprawne związki wyrazowe, wyjaśnia znaczenie znanych związków frazeologicznych, przysłów, odróżnia słownictwo wartościujące i opisujące
- składni – konstruuje typowe i proste zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte i rozpoznaje je na typowych przykładach; konstruuje wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych, neutralnych; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykłady zdań, w których podmiot jest wyrażony inną częścią mowy; podaje przykładowe wyrazy, które budują zdanie bezpodmiotowe, i przykłady takich zdań; rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik (i jego niektóre rodzaje, np. czasu, miejsca, sposobu) i podaje pytania, na które odpowiadają; łączy w związki wyrazowe wyrazy w zdaniu; rozpoznaje określenia rzeczownika i czasownika; konstruuje wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; wyjaśnia pojęcia *związek wyrazowy*, *wyraz nadrzędny*, *wyraz podrzędny*, *grupa podmiotu*, *grupa orzeczenia*, wskazuje je na typowych, prostych przykładach, sporządza wykres typowego zdania złożonego
- fleksji – rozpoznaje i odmienia typowe rzeczowniki własne i pospolite, a także niektóre rzeczowniki o nietypowej odmianie, czasowniki, przymiotniki; rozpoznaje i z reguły poprawnie odmienia liczebniki, zaimki, określa formę czasownika: osobę, liczbę, tryb, aspekt (dokonany, niedokonany), stronę; z niewielką pomocą nauczyciela przekształca czasowniki: w stronie czynnej, biernej, zwrotnej, w różnych trybach, aspektach; rozpoznaje i nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcję; oddziela temat od końcówki w rzeczownikach znanych z lekcji, wskazuje oboczności w typowych wyrazach odmiennych; odmienia (liczba, rodzaj, przypadek) i stopniuje przymiotniki, nazywa rodzaje stopniowania (regularne, nieregularne, opisowe); rozpoznaje przysłówki i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; podaje przykłady przysłówków odprzymiotnikowych i niepochozących od przymiotnika; rozpoznaje typowe przyimki (i wyrażenia przyimkowe), używa przyimków do określenia relacji czasowych i przestrzennych; na ogół poprawnie zapisuje czasowniki z częstką *-by*; rozpoznaje nieosobowe formy czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*); stosuje wykrzykniki i partykuły; rozpoznaje najczęstsze zaimki i spójniki w tekście; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie, w tym czasownik typu *wziąć*
- fonetyki – zna alfabet, wyjaśnia różnicę między głoską a literą, dzieli wyrazy na głoski, litery i sylaby; dzieli głoski na twarde i miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne, ustne i nosowe i potrafi je nazywać; wykorzystuje wiedzę na temat rozbieżności między mową a pismem do poprawnego zapisywania wyrazów; zna i stosuje podstawowe reguły akcentowania wyrazów w języku polskim, stara się je stosować

Jeśli uczeń opanuje około połowy tych umiejętności, a większość umiejętności stosuje z pomocą nauczyciela, **otrzymuje ocenę dopuszczającą**. Jeśli uczeń opanuje mniej niż połowę powyższego materiału i nie potrafi zastosować podstawowej wiedzy nawet z pomocą nauczyciela, **otrzymuje ocenę niedostateczną**.

Ocena dobra i bardzo dobra – wymagania rozszerzone: Uczeń opanował wszystkie podstawowe umiejętności, a ponadto:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE:

Uczeń w typowych sytuacjach komunikacyjnych cytuje wypowiedzi innych, wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu, odróżnia informacje ważne od mniej ważnych, właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu (również te niewyrażone wprost), na podstawie słuchanego tekstu tworzy notatkę, pisze krótkie streszczenie, odróżnia wypowiedzi literackie od informacyjnych i reklamowych, odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich (omawia przesłanie baśni, objaśnia morał bajki, wyjaśnia metaforyczny charakter mitu), rozumie mechanizmy oddziaływania reklam na odbiorców, w sytuacjach typowych odróżnia fakty od opinii.

CZYTANIE:

Uczeń wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio, rozumie funkcję akapitu i cytatu w wypowiedzi, głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji, wprowadza pauzę, wskazuje różnice między rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, liczebnikami, zaimkami, przyimkami i spójnikami, rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, pojedyncze i złożone (współrzędnie i podrzędnie), rozpoznaje równoważnik zdania, wydziela w zdaniu grupę podmiotu i orzeczenia, rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, ustala stosunki nadrzędno-podrzędne i współrzędne z zdaniem pojedynczym, rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, rodzajów; odróżnia formy osobowe czasowników od nieosobowych (bezokolicznik, formy zakończone na-no, -to), określa postać czasownika, tworzy stronę bierną i zwrotną, rozumie zjawisko przechodniości.

Rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedziach (orzeczenie, podmiot, dopełnienie, przydawka, okolicznik), nazywa ich typy

DOCIERANIE DO INFORMACJI - SAMOKSZTAŁCENIE:

Uczeń, w zależności od celu poszukiwań świadomie wybiera odpowiedni słownik (słownik ortograficzny, słownik wyrazów bliskoznacznych, słownik języka polskiego, słownik wyrazów obcych, słownik frazeologiczny), konfrontuje ze sobą informacje zgromadzone na podstawie różnych źródeł.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

Uczeń uzasadnia swoje reakcje czytelnicze, porównuje swoje wrażenia związane z odbiorem innych tekstów kultury, analizuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia, wątek, rozpoznaje typowe elementy fikcji, charakterystyczne dla poznanych gatunków, omawia zależność osoby mówiącej (narratora, podmiotu lirycznego) i świata ukazanego w utworze, posługuje się pojęciami: akcja, fabuła, związek przyczynowo-skutkowy, identyfikuje baśń, legendę, mit, bajkę, komiks, opowiadanie, powieść, fraszkę, wiersz, przysłowie, omawia akcje w utworze dramatycznym, rozumie podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu, rytmu oraz objaśnia znaczenie i funkcję środków poetyckich, takich jak: przenośnia, porównanie, epitet, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, ożywienie; wyodrębnia elementy dzieła filmowego, zna główne

etapy powstawania filmu i przedstawienia, rozumie pojęcie adaptacji, określa zadania twórców dzieła filmowego i teatralnego, posługuje się pojęciami z zakresu sztuki filmowej, np. kadr, scena, plan, a także związanymi z przedstawieniem teatralnym i sztuką teatralną, wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy; dostrzega różnice między celem tych programów; charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, wierność – zdrada; konfrontuje sytuację bohaterów z własnym doświadczeniem.

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE:

Uczeń dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej, takiej jak: podziękowanie, przemówienie, wystąpienie, przedstawia własne zdanie w rozmowie, tworzy wypowiedź zróżnicowaną stylistycznie w zależności od intencji nadawcy, sytuacji komunikacyjnej i rodzaju adresata, tworzy wypowiedź zróżnicowaną ze względu na funkcję komunikatu (ekspresywna, impresywna, poetycka), uzasadnia własne zdanie w rozmowie za pomocą właściwie dobranych argumentów, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do reguł grzecznościowych; łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu; wyjaśnia motywy postępowania postaci; wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki i wyrażenia przyimkowe, w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, obraz, ilustrację, plakat, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia, poprawnie używa odpowiedniego stopnia przymiotnika i przysłówka), objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów, odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów; umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie: słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi), składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone; stosuje odpowiedni szyk wyrazów w zdaniu; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji), fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach), wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu; zwraca uwagę na ważne treści tekstu.

PISANIE:

Uczeń stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji, poprawnie używa i zapisuje formy nieosobowe czasownika w kilkuzdaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji, w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne, zastępuje powtarzające się w tekście wyrazy odpowiednimi zaimkami, w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw; pisze charakterystykę bohatera, układa życzenia, gratulacje, zapisuje przepis, instrukcję, redaguje biogram ogłoszenie, zawiadomienie, zaproszenie, dedykację, podziękowanie; stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń (pamiętnik, dziennik), zapisuje dialog w opowiadaniu, w sposób uporządkowany opisuje przeżycia, przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, fotografię, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć (np. epitety, porównania, zdrobnienia), opisując obraz, rzeźbę, ilustrację, plakat, fotografię; w wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką, komponuje i przekształca plan wypowiedzi, pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera, baśń, sprawozdanie, świadomie wprowadza dialog, słownictwo opisujące przeżycia bohaterów jako element ożywiający akcję, tworzy folder, charakterystykę, komiks, w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła; stosuje podstawowe

słownictwo charakterystyczne dla danej dziedziny sztuki, dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej wypowiedzi i je poprawia.

III. Kształcenie językowe

Uczeń sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:

- słownictwa – dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, samodzielnie i swobodnie dobiera zdrobnienia, zgrubienia, synonimy, antonimy, wyrazy wieloznaczne, frazeologizmy, słownictwo wartościujące i opisujące, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej
- składni – samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych (pytające, oznajmujące, rozkazujące, neutralne, wykrzyknikowe, nierozwinięte, rozwinięte), zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje podmiot (gramatyczny – wyrażony różnymi częściami mowy: rzeczownikiem, przymiotnikiem, zaimkiem, liczebnikiem, bezokolicznikiem, a także domyślny, logiczny w dopełniaczu), orzeczenie, (czasownikowe i imienne); rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie (bliższe i dalsze), okolicznik (czasu, miejsca, sposobu, stopnia, celu, przyczyny, przyzwolenia); tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi; stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej; wzbogaca zdania, dodając przydawki, dopełnienia i okoliczniki; swobodnie odszukuje w zdaniu związki wyrazowe (główny i poboczne), odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny (określający), podrzędny (określany), znajduje wyrazy pozostające poza związkami zdania, wyrazy równorzędne (szereg); odszukuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; dba o poprawne łączenie wyrazów w związki i interpunkcję wypowiedzi złożonych; bezbłędnie sporządza wykresy prostych i rozbudowanych zdań pojedynczych
- fleksji – rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej odmianie przewidziane w programie nauczania; bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, w tym poprawnie rozpoznaje i odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie (własne, pospolite, konkretne, abstrakcyjne), czasowniki (osoba, liczba, czas, tryb, strona), wskazuje czasowniki przechodnie i nieprzechodnie; bezbłędnie rozpoznaje formy osobowe i nieosobowe czasownika (bezokolicznik, formy zakończone na *-no*, *-to*), swobodnie przekształca czasowniki w różnych formach (strona, aspekt, tryb, czas); bezbłędnie rozpoznaje przysłówki odprzymiotnikowe i niepochozące od przymiotnika i stopniuje je, nazywając rodzaj stopniowania; rozpoznaje typy liczebników, zaimków, zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami; bezbłędnie wskazuje przyimek (i wyrażenie przyimkowe), partykułę, wykrzyknik, spójnik, rozumie ich funkcję i swobodnie podaje ich przykłady, poprawnie zapisuje przyimki złożone, swobodnie stosuje krótsze i dłuższe formy zaimków; wykorzystuje wiedzę o obocznościach w odmianie wyrazów do pisowni poprawnej pod względem ortograficznym, bezbłędnie wskazuje i wyjaśnia oboczności, wskazuje temat główny i tematy oboczne oraz oboczności spółgłoskowe i samogłoskowe
- fonetyki – biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów, stosuje w praktyce wszystkie poznane zasady akcentowania wyrazów

Na ocenę bardzo dobrą uczeń musi całkowicie opanować powyższe umiejętności. Na ocenę dobrą – w większej części (około 75%).

Ocena celująca:

Jeśli uczeń posiada wiedzę i umiejętności wykraczające poza poziom szóstej klasy szkoły podstawowej, samodzielnie i twórczo rozwija swoje uzdolnienia oraz bierze udział w konkursach, przedstawi przynajmniej raz w semestrze w formie recenzji lub prezentacji samodzielnie przeczytaną lekturę oraz zaprezentuje indywidualny pokaz wiedzy i umiejętności w Tygodniu Nauki uzyskuje z przedmiotu ocenę celującą semestralną lub roczną.

Ocenianiu kształtującemu podlegają bieżące wypowiedzi ustne, nowe treści i umiejętności gramatyczne – podział liczebników i ich odmiana, prace pisemne: gratulacje, opowiadanie twórcze z dialogiem.

Powyższe wymagania są zgodne są z Rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U z 2024 r. poz. 996).